

KÉRDÉSEK A SÍRON TÚLRA

Tatár Sándor laudációja

Tanítsa bár a sztoikus bölcs a maga rendíthetetlen ataraxiájával, hogy a világ rendje, a természet törvénye, hogy a szülött temeti a szülőt, érző ember számára kevés csapás okoz akkora fájdalmat, mint annak halála, akitől az életet kapta. Vajon amikor „anyánk a halott”, akkor is érvényes Illyés Gyula megállapítása: „ki szépen kimondja / a rettenetet, azzal föl is oldja”? Tatár Sándor a szó minden értelmében megrendítő erejű verse nyugtalanító, a létezés heideggeri gondjával szembesítő kérdéseket hagy válaszképpen bennünk: létkérdéseket és halálkérdéseket. De nem Illyés és nem is Heidegger, sokkal inkább József Attila az ihletője a modelladója a József Attila-díjas költő egyik legszebb alkotásának, alcímétől – vagy mottójától? – kezdve (másik kései) olyan sorokon, fordulatokon, reminiscenciákon át, mint „nem nyafogok, hisz most már késő”, egészen a végső sugalmazásig, mely annyira riasztó, hogy próbáljuk nem megérteni, hogy reméljük, nem jól értjük. Tatár Sándor, noha teljességgel egyedi hangú, összetéveszthetetlen egyéniségű lírikus, engem a magyar költészet koszorúsai közül leginkább talán Szabó Lőrincre emlékeztetett. Eljutott hát Szabó Lőrinctől József Attiláig? Törvényszerű volna, hogy a végállomás József Attila? S vele annak felismerése, amit a kiemelő írásmód is nyomatékosít, hogy „a nem gonosz is lakol mindenért”? A Szózat szavával, az nem lehet, hogy „az út tán pár arasznyi”. Az út, a költő útja hosszú: a végtelenbe az öröklétbe visz. S „hogyan **onnan** milyen hívás, hír jöhet”? Például ez: halhatatlant alkottál, halhatatlan leszel magad is. Élni fogsz, élned kell tovább. Dacára az irgalmatlan diagnózisnak: „Nappalom bujkálás, és gyógyszer hozza álmod: / teher, sőt átok ül e lankadt, kósza árnyon”. A „**túlra** vivő taxi” még várhat. És az a véső is, mely nemcsak sírkőre, de emléktáblára is felvési a költőnevet. Akkor, amikor az anyához a síron túlra szálló, gyötrelmes, kínzó, „a mondhatatlant szóvá bűvészkedő”, kérdésekre „majdan friss szóval / ők felelnek”: a jövőző nemzedékek olvasói.